

ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*

POLICY RECOMMENDATIONS FOR THE SOLUTION OF THE ILLITERACY PROBLEM OF PRIMARY 1 STUDENTS

ประยงค์ ชูรักษ์

Prayong Churak

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3, Thailand.

E-mail: yong_churak@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสาเหตุของปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 60 คน รongผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาอาศัยการตีความ จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่มและสร้างข้อสรุปเป็นผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. สาเหตุปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ พบว่า เกิดจากสาเหตุ ดังนี้ คือ 1) ความพร้อมที่แตกต่างของเด็กปฐมวัย 2) เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม 3) นักเรียนขาดเรียนบ่อย 4) ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และ 5) นักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว

* Received 14 January 2019; Revised 17 May 2019; Accepted 17 May 2019.

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ มีดังนี้ 1) นิเทศ ติดตาม การจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นร่วมแก้ไขปัญหานักเรียนขาดเรียนบ่อยและนักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว 3) ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบคัดกรองนักเรียนให้เข้มแข็ง 4) พัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทย 5) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำแฟ้มทักษะการอ่านและการเขียนในระดับ เครือข่ายและระดับเขตพื้นที่การศึกษา 6) สนับสนุนงานวิจัยในชั้นเรียนประเภทถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบาย “นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปลอดภัยอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” และ 7) บันทึกเกียรติยศครูสอนดีในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย, ปัญหาการอ่านและการเขียน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Abstract

The purposes of this study were to study the causes of illiteracy problems and to offer the policy recommendation for the illiteracy problems of the students. The population used in the study were 1) 60 Primary Educational 1 teachers of the schools with illiteracy problem, 2) 5 deputy directors of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3, 3) 7 directors of subdivisions affiliated to the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 and 4) 4 experts in the solution of the problems of reading and writing skills. The research instruments were the researcher, interview forms and focused group discussions. Qualitative data analysis used in the study by the methods of content analysis with the interpreting, Scrutinizing data in groups and concluding the research result.

The research results were as followed:

1. The causes of illiteracy problem were 1) the childhood students having the different readiness for learning, 2) some students with special needs joining in the class, 3) frequent absences of students, 4) teachers teaching in a different field of study, and (5) students having the family issues.

2. Policy recommendations for the solution of the illiteracy problems were 1) to supervise and to follow the childhood curriculum development and implement, 2) to promote and to support the educational institutions to cooperate with the parents, guardians, communities and locals in order to solve the problems of frequency absences and family issues, 3) to support the educational institutions to develop the student screening system, 4) to improve the Primary Educational 1 teachers of Thai language department who teach in a different field of Thai language, 5) to promote and support the camps of reading and writing skills improvement in the area of the network and the Primary Educational Service Area Office, 6) to support the classroom research conducting by learning from the schools which were successful in following the policy of “No illiteracy students in Primary Educational 1”, and 7) to give a Primary Educational 1 teacher an honor in being a good teaching.

Keywords: Policy Recommendations, Illiteracy Problem, Primary 1 Students.

บทนำ

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง อาทิ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันกล่าวคือ การอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มากและถ้านำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพในการพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการ

ปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัยจึงเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ก็คือ การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา หากเริ่มต้นติวรากฐานการอ่านของเด็กก็ จะดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) การอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเองและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาตัวตนของบุคคล

การอ่านหนังสือของคนไทยเป็นกิจกรรมที่ไม่แพร่หลายแม้ในหมู่ผู้รู้หนังสือแล้วก็ตาม โดยเฉพาะการอ่านหนังสือที่ดีและมีสาระยังมีน้อยมาก ทั้งนี้มีสาเหตุอยู่หลายประการนับตั้งแต่การขาดแคลนหนังสือที่ดีและตรงกับความสนใจของผู้อ่าน การขาดแคลนแหล่งหนังสือที่จะยืมอ่านได้รวมไปจนถึงการดึงความสนใจและการแย่งเวลาของสื่ออื่น ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งขาดการชักจูง การกระตุ้น (จินตนา ไบกาซูยี, 2556) และการส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านของโรงเรียน เมื่อเทียบกับความเพลิดเพลินที่ได้จากการฟังได้รู้ได้เห็นเรื่องต่าง ๆ จากโทรทัศน์แล้ว การอ่านหนังสือเพื่อการเรียนรู้ต้องใช้ความพยายามมากกว่าและต้องมีทักษะในการอ่านจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าจะให้การอ่านหนังสือเกิดเป็นนิสัย ใช้ทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการปลูกฝังให้เกิดความสนใจในการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษากับกระบวนการอ่านและกระบวนการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 4 โดยระบุไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สภาพสังคม และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต และในมาตรา 24 (3) และ (5) ได้ระบุไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการอ่านและเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมตลอดจนสื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้เต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ นักเรียนต้องมีนิสัยรักการอ่านซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้วยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหาในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (จินตนา ไบกาชุย, 2556) นอกจากนี้ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำหรับการเขียน เป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจออกมาเป็นอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคลซึ่งเป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนและถือว่าเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้การเขียนยังเป็นทักษะพื้นฐานในการแสดงออกที่สำคัญในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชา เพราะต้องอาศัยการจดบันทึกเพื่อรวบรวมหรือสรุปเรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังได้เรียนรู้มาเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วบันทึกไว้เพื่อความคงทนในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

จะเห็นได้ว่า ทั้งทักษะการอ่านและการเขียนต่างก็เป็นปัจจัยส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้ที่เขียนถูกต้องชัดเจนก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านด้วยเช่นกัน ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนต่างก็มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของบทเรียน ผลการเรียนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านและในขณะเดียวกันการถ่ายทอดความรู้ความคิด ก็ต้องอาศัยทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย การเขียนคำที่ถูกต้องจะช่วยให้การสื่อความหมายถูกต้องมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเขียนคำหรือเขียนประโยคผิดก็จะทำให้การสื่อความหมายผิดไปด้วยเช่นกัน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้

กล่าวไว้ว่า การอ่านออกและการเขียนได้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียน การฝึกทักษะการอ่านและการเขียนครูผู้สอน จึงต้องให้ความสำคัญและพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านและการเขียนของนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้น โดยเฉพาะตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือ ในการเรียนรู้และใช้การเขียนสื่อความหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) และอาจกล่าวได้ว่า ทักษะการอ่านและการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีของโลกได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุและด้านวิทยาการ ซึ่งส่งผลให้สภาพของสังคมกลายเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร คนในยุคนี้จึงจะต้องอ่านและเขียนเพิ่มมากขึ้น เพราะการอ่านและการเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะทำให้เป็นผู้ที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคของการสื่อสารที่ไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์”

ความสามารถในการอ่านและการเขียนของผู้เรียนเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาของไทยมาต่อเนื่อง ข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลความสามารถในด้านการอ่านและการเขียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 – 2558 พบว่า นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้เฉลี่ยร้อยละ 9.70 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) สำหรับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ปีการศึกษา 2559 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนปกติเข้าสอบทั้งหมด 3,299 คน ผลการประเมินการอ่านออกเสียงอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 อ่านรู้เรื่องอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 2.12 คน การเขียนคำอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 7.64 การเขียนเรื่องอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 3.94 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2560)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมอบหมายให้ผู้วิจัยศึกษาหาสาเหตุของปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2559 เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหานี้ในภาพรวมระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับใช้แก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และพัฒนา

คุณภาพในด้านการอ่านและการเขียนให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
2. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอ่านและการเขียน คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 60 คน

1.2 ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนคือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน จำนวน 4 คน รวมประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 16 คน

2. เครื่องมือและเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ มีดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอ่านและการเขียน ใช้แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต3 ผู้อำนวยการ กลุ่มงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เก็บข้อมูลจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหา นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเก็บข้อมูลข้อวิพากษ์ข้อเสนอเชิงนโยบายใน ประเด็นความเป็นไปได้และความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยผู้วิจัยสนทนากลุ่มเพื่อ เก็บข้อมูลกลุ่มละ 1 รอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาอาศัยการ ตีความ จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่มและสร้างข้อสรุปเป็นผลการวิจัย

4. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยนี้ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ

4.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการอ่านและการเขียน มีวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.1.1 การศึกษาเอกสารรายงานผลการประเมินการอ่านและการเขียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งเป็นข้อมูลประเมินผลการอ่านและการ เขียนครั้งที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัด ซึ่งประเมินภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 เพื่อรวบรวม ข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียนเป็นรายโรงเรียน จัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบ สารสนเทศเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับศึกษาหาสาเหตุของปัญหา นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

4.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปี ที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาที่ ทำให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลโดย การตีความเพื่อสร้างข้อสรุปของสาเหตุที่ส่งผลทำให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้

4.2 ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน ผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 นำข้อสรุปสาเหตุของปัญหาที่ส่งผลทำให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียน ไม่ได้สนทนากลุ่มกับกลุ่มรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 3 และผู้อำนวยการกลุ่มงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มจัดทำเป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการ แก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ต่อไป

4.2.2 นำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียน ไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายใน ประเด็นความเป็นไปได้และความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอเชิง นโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

1. สาเหตุปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ปีการศึกษา 2559 พบว่า เกิดจากสาเหตุสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ความพร้อมที่แตกต่างของเด็กปฐมวัย
- 1.2 เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม
- 1.3 นักเรียนขาดเรียนบ่อย
- 1.4 ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก
- 1.5 นักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ จากการ สนทนากลุ่มกับผู้อำนวยการกลุ่มงานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการกำหนดมาตรการแก้ปัญหาการอ่านไม่ ออกเขียนไม่ได้ ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านการอ่านและการเขียน ซึ่งสามารถ สังเคราะห์และสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน ได้ดังนี้

2.1 นิเทศ ติดตาม การจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ โดย เน้นการนิเทศ ติดตาม การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัยที่ สอดคล้อง กับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และ ท้องถิ่นร่วมแก้ไขปัญหานักเรียนขาดเรียนบ่อยและนักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว

2.3 ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบคัดกรองนักเรียนให้เข้มแข็ง

2.4 พัฒนาครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ สอนไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทย

2.5 ส่งเสริม สนับสนุน การจัดค่ายฝึกทักษะการอ่านและการเขียนในระดับ เครือข่ายและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2.6 สนับสนุนงานวิจัยในชั้นเรียนประเภทถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการดำเนินงานตามนโยบาย “นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออก เขียนได้”

2.7 บันทึกเกียรติยศครูสอนดีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและ พัฒนาส่งต่อสู่ระดับชาติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกิด จากสาเหตุสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความพร้อมที่แตกต่างของเด็กปฐมวัย 2) เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม 3) นักเรียนขาดเรียนบ่อย 4) ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และ 5) นักเรียนมีปัญหาทาง ด้านครอบครัว สาเหตุของปัญหาดังกล่าวสามารถอภิปรายชี้แจงเหตุแห่งปัญหาในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

ความพร้อมที่แตกต่างของเด็กปฐมวัย เป็นสาเหตุแห่งปัญหาในการอ่านและการเขียน ดังนี้ คือ เด็กอนุบาล 2 ในแต่ละสถานศึกษามีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนไม่เท่าเทียมกัน อาทิ บางสถานศึกษากำหนดความสามารถด้านการเขียนแค่เพียงให้ขีดเขียนเป็นเส้น จะไม่เน้นการเขียนตัวอักษรหรือพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัว สำหรับการสอนอ่านก็จะไม่เน้นให้ออกเสียงตัวพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัวเช่นกัน เมื่อเด็กอนุบาล 2 เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีความพร้อมที่ต่างกัน นักเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่าจะเรียนรู้ไม่ทันเท่าเทียมกับนักเรียนที่มีความพร้อมที่สูงกว่า ถึงแม้ครูจะสอนซ่อมเพิ่มเติมให้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่เท่าเทียมกันหรือมีระดับสติปัญญาที่จะเรียนรู้

ใกล้เคียงกัน แต่มักจะพบว่านักเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่า จะมีความสามารถในการอ่านและการเขียนมีคุณภาพต่ำกว่านักเรียนที่มีความพร้อมสูงกว่า เมื่อมีการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนก็จะพบว่า นักเรียนเหล่านี้จะมีปัญหาในด้านการอ่านและเขียนคือ อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม ซึ่งหมายถึง “คนพิการ” ตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวมเหล่านี้จะไม่ได้รับการคัดกรองจาก “ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา” ในระดับสถานศึกษาว่าเป็นเด็กพิการประเภทใด เมื่อเป็นเช่นนี้ “เด็กพิการหรือคนพิการ” ก็จะเป็นเด็กปกติในระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เด็กพิการเหล่านี้ก็จะได้รับการจัดการเรียนรู้เหมือนกับเด็กปกติทั่วไป ซึ่งไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 ที่ระบุไว้ใจความสำคัญว่า “แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” จะต้องจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการเป็นเฉพาะบุคคล โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้คนพิการเป็นลายลักษณ์อักษร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ซึ่งในแผนจะต้องระบุระดับความสามารถในปัจจุบัน เป้าหมายระยะยาว จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีการวัดประเมินผลและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล การกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวเมื่อ “เด็กพิการ” เรียนรวมกับเด็กปกติ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เหมือนกับเด็กปกติ จึงส่งผลให้ “เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม” มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เด็กขาดเรียนบ่อย ส่งผลต่อการอ่านและการเขียนเนื่องจาก “เด็กที่ขาดเรียนบ่อย” จะได้รับการจัดการเรียนรู้หรือได้เรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งตามหลักการการจัดการเรียนรู้หรือหลักการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการอ่านและการเขียนจะต้องเป็นไปตามลำดับ อาทิ เด็กจะต้องรู้จักพยัญชนะ อ่านพยัญชนะ เขียนพยัญชนะ เด็กจะต้องรู้จักสระ อ่านสระ เขียนสระ เด็กจะต้องได้รับการฝึกการนำพยัญชนะมาสมกับสระแล้วสามารถอ่านออกเสียงเป็นคำได้ เป็นต้น เมื่อเด็กขาดเรียนบ่อยเด็กก็จะได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน และการเขียนไม่ต่อเนื่อง จึงส่งผลให้

นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตามสภาพของปัญหาการอ่านและการเขียนที่พบในงานวิจัยนี้ ดังกล่าว

ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก หมายถึง ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยแต่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยถ้าไม่ได้รับการพัฒนาด้านการสอนทักษะการอ่านและการเขียนย่อมมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้แตกต่างกับครูที่จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามลำดับว่าด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะ อาทิ ไม่มี ความมั่นใจเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการฝึกการอ่านและการเขียนในเชิงหลักการหรือในเชิงทฤษฎีที่ถูกต้องว่าเป็นอย่างไรเมื่อ จัดการเรียนรู้ไม่อิงหลักการหรือทฤษฎีการสอนก็จะส่งผลให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตามความคาดหวังที่กำหนด นั่นคือ นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้หรือเกิดทักษะในด้านการอ่านและการเขียนได้ตามมาตรฐานการอ่านและการเขียนที่กำหนดไว้

นักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว เกี่ยวกับเรื่องนี้มีนักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ หากสมาชิกคนใดมีปัญหาทางด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านบรรยากาศในครอบครัว ด้านสภาพของชุมชนและสังคมที่ไม่พึงประสงค์ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่พึงประสงค์ นักเรียนที่มีปัญหาทางด้านครอบครัวมักจะนั่งในห้องเรียนโดยไม่สนใจเรียน นั่งเรียนอย่างไม่มีความสุข จิตใจ สมอง หรือ วุฒิภาวะทางด้านปัญญาไม่เปิดรับในการเรียนรู้จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนดังกล่าว

สรุป

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ในการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกาศเป็นนโยบายไว้ว่า “นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้” ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการคุณภาพในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยนี้ไปพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและกำหนดมาตรการขับเคลื่อนคุณภาพด้านการอ่านการเขียนเข้าสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ที่ได้จากผลการวิจัยนี้และควรนำไปพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและกำหนดมาตรการ

ขับเคลื่อนคุณภาพด้านการอ่านและการเขียน มี 7 ประการ ดังนี้คือ 1) นิเทศ ติดตาม การจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ โดยเน้นการนิเทศ ติดตาม การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น ร่วมแก้ไขปัญหานักเรียนขาดเรียนบ่อยและนักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว 3) ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบคัดกรองนักเรียนให้เข้มแข็ง 4) พัฒนาครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เน้นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอนไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทย 5) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดค่ายฝึกทักษะการอ่านและการเขียนในระดับเครือข่ายและระดับเขตพื้นที่การศึกษา 6) สนับสนุนงานวิจัยในชั้นเรียนประเภทถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบาย “นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนไม่ได้ และ 7) บันทึกเกียรติยศครูสอนดีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและพัฒนาส่งต่อสู่ระดับชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะผู้กำหนดนโยบายควรประกาศนโยบาย และกำหนดมาตรการดำเนินงานเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการอ่านและการเขียนต่อสถานศึกษาและสาธารณชนทราบอย่างทั่วถึง

1.2 สถานศึกษาในฐานะผู้นำนโยบายเข้าสู่ภาคปฏิบัติควรประกาศนโยบายต่อครู และผู้ปกครองนักเรียนทราบอย่างทั่วถึง

1.3 สถานศึกษาควรนำนโยบายเข้าสู่ภาคปฏิบัติโดยประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้การปฏิบัติตามนโยบายบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อศึกษาผลการนำข้อเสนอเชิงนโยบายจากการวิจัยครั้งนี้ไปปฏิบัติทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับสถานศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จินตนา ไบกาซูยี. (2556). หนังสือกับการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2560). รายงานการประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559. นครศรีธรรมราช: กลุ่มงานนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). เอกสารประกอบการอบรมตามหลักสูตรการอบรม “ผู้ดำเนินการคัดกรองทางการศึกษา”. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.